

98/07

Hospodaření se státním majetkem a s prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstva průmyslu a obchodu.

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1998 pod číslem 98/07. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ JUDr. Jan Holeček.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s prostředky státního rozpočtu a s majetkem státu. Kontrolováno bylo zejména období roku 1998.

Kontrolu provedly skupiny kontrolujících NKÚ z odboru hospodářské politiky a zahraničních věcí a z oblastního odboru v Ústí n. Labem.

Kontrolovanými osobami byly:

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) a jím řízené příspěvkové organizace Správa služeb ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen „SpS“), Česká agentura na podporu obchodu (dále jen „ČAPO“), Český normalizační institut (dále jen „ČNI“) a rozpočtová organizace Česká obchodní inspekce (dále jen „ČOI“).

Námítky proti kontrolním protokolům podaly SpS a ČOI. Námítky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách kontrolované osoby nepodaly.

Kolegium NKÚ na svém XI. zasedání, konaném dne 24. května 1999,

schválilo usnesením č. 3/XI/99
kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod do kontrolované problematiky

Státní rozpočet kapitoly 322 - Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „kapitola“), stanovený zákonem č. 348/1997 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 1998, obsahoval příjmy a výdaje ústředního orgánu a jím řízených pěti rozpočtových organizací - Puncovní úřad, Státní energetická inspekce, ČOI, Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví a Design centrum ČR a devíti příspěvkových organizací - ČAPO, Česká agentura pro zahraniční investice, Česká energetická agentura, SpS, Státní zkušební ústav lehkého průmyslu, Agentura pro rozvoj podnikání, ČNI, Český metrologický institut a Český institut pro akreditaci. Státní zkušební ústav lehkého průmyslu a Český institut pro akreditaci ukončily v roce 1998 svoji činnost rozhodnutím zřizovatele MPO.

Zákon č. 348/1997 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 1998, stanovil celkové příjmy kapitoly ve výši 81 226 tis. Kč a celkové výdaje ve výši 6 939 243 tis. Kč. Upravený rozpočet celkových příjmů ve výši 103 726 tis. Kč splnilo MPO na 129,90 % a upravený rozpočet celkových výdajů ve výši 7 323 975 tis. Kč čerpalo na 99,72 %.

Veškeré změny závazných ukazatelů státního rozpočtu kapitoly provedlo MPO na základě rozpočtových opatření schválených Ministerstvem financí (dále jen „MF“).

Kontrola hospodaření s rozpočtovými prostředky a s majetkem státu se zaměřila na vybrané okruhy činností, zejména na sestavení rozpočtu podle rozpočtové skladby, zadávání veřejných zakázek, pořizování investičního majetku, dotování výzkumu a vývoje, nákup externích právních, konzultačních a poradenských služeb, vedení účetní evidence majetku a nakládání s tímto majetkem.

II. Zjištění vztahující se k porušení právních předpisů

A. MPO porušilo:

1. zákon ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), ve znění zákona č. 10/1993 Sb., v ustanoveních:

- § 10 odst. 4, kde je mj. uvedeno:

„Ústřední orgány ... jsou povinny předkládat údaje účetní závěrky a další údaje potřebné pro průběžné hodnocení plnění státního rozpočtu republiky podle opatření Ministerstva financí ..., vyhlášeného oznámením o jeho vydání ve Sbírce zákonů České republiky.“

když v části A bod III přílohy č.1 k opatření MF č. 111/61 721/1997, kterým se stanoví způsob předkládání údajů pro průběžné hodnocení plnění rozpočtů a způsob sestavení finančních výkazů, oznámeného ve Sbírce zákonů částka 95 ročník 1997, je mj. stanoveno:

„Ústřední orgán zodpovídá za předložení údajů tak, aby v termínu předložení byly předloženy správné údaje, tj. po provedení všech kontrol.“

O d ů v o d n ě n í:

MPO bylo podle úkolu z usnesení vlády ČR ze dne 25. 9. 1997 č. 584, k návrhu státního rozpočtu na rok 1998, povinno stanovit ze schválených závazných ukazatelů státního rozpočtu kapitoly do 15 dnů po jejich obdržení z MF objemy poskytovaných prostředků a další ukazatele pro organizace v jeho působnosti a do 27. 2. 1998 předložit na MF přehled o rozdělení příjmů a běžných a kapitálových výdajů státního rozpočtu kapitoly na příslušné paragrafy a položky rozpočtové skladby (dále jen „Přehled“).

MPO v Přehledu a ve čtvrtletních finančních výkazech o plnění příjmů a výdajů ústředních orgánů a rozpočtových organizací jimi zřizovaných (Fin RO 2 - 04 U) předložilo na MF nesprávné údaje o objemu rozpočto-

vých prostředků, který stanovilo ze závazného ukazatele běžných výdajů státního rozpočtu kapitoly pro činnost příspěvkových organizací v jeho působnosti, jak je dále uvedeno:

Příspěvek na činnost příspěvkových organizací (dále jen „příspěvek“) byl ve státním rozpočtu kapitoly na rok 1998 schválen v objemu celkem 155 494 tis. Kč jako součást závazného ukazatele běžných výdajů. Tuto částku uvedlo MPO v Přehledu a ve čtvrtletních finančních výkazech pod příslušnými paragrafy a položkou rozpočtové skladby jako stanovenou pro příspěvkové organizace v jeho působnosti. Ve skutečnosti jim však ze závazného ukazatele běžných výdajů stanovilo rozpisem ze dne 12. 1. 1998 příspěvek pouze ve výši celkem 132 349 tis. Kč a nerozepsaných 23 145 tis. Kč si ponechalo jako rezervu v rozpočtu běžných výdajů. Ve finančních výkazech rovněž uvedlo nesprávné údaje o provedených rozpočtových opatřeních v ukazateli příspěvku z hlediska dat i výše provedených změn.

Podle údajů, které uvedlo ve finančním výkazu sestaveném k 31. 12. 1998, činil upravený rozpočet příspěvku celkem 174 276 tis. Kč. Ve skutečnosti však byl o 1 380 tis. Kč nižší;

- § 5 odst. 2, kde je mj. uvedeno:

„Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek stanovených zásadami dotační politiky.“,

když v článku 2 odst. 4 Zásad pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu pro pořízení investičního majetku, vydaných MF pod č. j. 13/1 679/1994 s účinností od 1. 3. 1994, je mj. stanoveno:

„Při pořízení investičního majetku s účastí investičních výdajů státního rozpočtu mohou právnické a fyzické osoby poskytovat zálohy zhotovitelům díla ... Za tyto zálohy bude v tomtéž roce provedeno věcné plnění, tj. zúčtování za provedené práce a dodávky (na podkladě zjišťovacích protokolů ap.), vystaven doklad o úhradě jako podklad pro dílčí plnění ...“

O d ů v o d n ě n í:

MPO dne 14. 9. 1998 uzavřelo smlouvu o dílo na zpracování projektové dokumentace pro úpravu rozvodů elektrické energie budovy MPO s termínem předání díla nejdříve do pěti měsíců po podpisu smlouvy. Ve smlouvě ujednalo, že poskytne zhotoviteli zálohu ve výši 352 600 Kč bez toho, aby zhotovitel v roce 1998 provedl věcné plnění ve výši této zálohy. Zálohu poskytlo zhotoviteli na základě jím vystavené zálohové faktury ze dne 7. 10. 1998. V roce 1998 zhotovitel za poskytnutou zálohu neprovedl žádné věcné plnění;

2. zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění zákona č. 148/1996 Sb., v ustanoveních:

- § 3 odst. 1, kde je uvedeno:

„K uzavření smlouvy na veřejnou zakázku vyhlašuje zadavatel obchodní veřejnou soutěž o nejhodnější

nabídku, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak. Při obchodní veřejné soutěži postupuje zadavatel podle obchodního zákoníku, pokud tento zákon nestanoví jinak.“ ;

- § 3 odst. 2, kde je uvedeno:

„Zadavatel je povinen vyhlásit obchodní veřejnou soutěž, jestliže výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy bez daně z přidané hodnoty, jde-li o nemovitost, s výjimkou nájmu, nebo o soubor strojů nebo zařízení tvořících samostatný funkční celek, přesáhne 20 000 000 Kč a v ostatních případech 5 000 000 Kč.“,

když v ustanovení § 67 odst. 1 téhož zákona je uvedeno:

„Při použití tohoto zákona je rozhodující celková výše peněžitého závazku bez daně z přidané hodnoty, který vznikne zadavateli ze zadání veřejné zakázky, spočívající v plnění stejného nebo srovnatelného druhu. Spočívá-li zadání veřejné zakázky v uzavření několika samostatných smluv, je rozhodující součet všech peněžitých závazků, které zadavateli vzniknou ze zadání veřejné zakázky v jednom rozpočtovém roce.“

O d ů v o d n ě n í:

MPO dne 21. 10. 1997 uzavřelo 25 samostatných příkazních smluv, jejichž předmětem bylo plnění srovnatelného druhu, konkrétně zajištění technické realizace a doprovodné propagace oficiální účasti ČR na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí v roce 1998. Ze smluv vznikl MPO peněžitý závazek v celkové výši 40 799 tis. Kč bez DPH, který v roce 1998 uhradilo. K uzavření smluv nevyhlásilo obchodní veřejnou soutěž, ale pouze učinilo výzvu více vybraným zájemcům;

- § 3 odst. 3, kde je uvedeno:

„Uzavření smlouvy na veřejnou zakázku jiným způsobem než na základě obchodní veřejné soutěže podle odstavce 1 je přípustné pouze při splnění podmínek stanovených v části třetí tohoto zákona.“,

když v části třetí je uvedeno:

v ustanovení § 49 odst. 1 *„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy bez daně z přidané hodnoty přesáhne 2 500 000 Kč, jde-li o nemovitost s výjimkou nájmu nebo o soubor strojů nebo zařízení tvořících samostatný funkční celek, a 500 000 Kč v ostatních případech, může zadavatel uzavřít smlouvu na podkladě písemné výzvy učiněné nejméně pěti zájemcům.“*

a v ustanovení § 49a odst. 1 *„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy činí více než 100 000 Kč bez daně z přidané hodnoty, ale nepřesáhne limity uvedené v § 49 odst. 1, je zadavatel povinen vyžádat si před zadáním veřejné zakázky nabídky nejméně od tří zájemců.“*

O d ů v o d n ě n í:

MPO dne 17. 4. 1998 uzavřelo smlouvu na zajištění vzdělávacího programu na téma komplexní restrukturali-

zace průmyslu v zájmu globální konkurenceschopnosti. Ze smlouvy vznikl MPO peněžitý závazek ve výši 700 tis. Kč bez DPH, který v roce 1998 uhradilo. Před uzavřením smlouvy neučinilo výzvu nejméně pěti zájemcům.

MPO dne 25. 3. 1998 uzavřelo osm smluv na zajištění odborné pomoci při likvidaci a privatizaci státních podniků a ukončování činnosti zbytkových státních podniků. Ze smluv vznikl MPO peněžitý závazek v celkové výši 10 300 tis. Kč bez DPH, který v roce 1998 uhradilo. U čtyř smluv výše peněžitého závazku přesáhla v každé z nich 500 tis. Kč (rozpětí 900 až 3 700 tis. Kč), u ostatních 100 tis. Kč (rozpětí 300 až 500 tis. Kč). Před uzavřením smluv neučinilo výzvy nejméně pěti, resp. třem zájemcům;

- § 36 odst. 1, kde je mj. uvedeno:

„Jestliže nabídka obsahuje mimořádně nízkou nabídkovou cenu, odchylující se výrazně od ostatních nabídkových cen, musí si zadavatel vyžádat od uchazeče písemné zdůvodnění.“

O d ů v o d n ě n í:

MPO u veřejné zakázky na zajištění technické realizace a doprovodné propagace oficiální účasti ČR na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí v roce 1998 (celkem 68 akcí) obdrželo u pěti těchto akcí nabídky, jejichž nabídkové ceny byly výrazně nižší (o 50 až 70 %) než u ostatních nabídek. U nabídek s výrazně nízkými nabídkovými cenami si MPO nevyžádalo písemné zdůvodnění od uchazečů;

3. zákon ČNR č. 300/1992 Sb., o státní podpoře výzkumu a vývoje, ve znění zákona č. 1/1995 Sb., v ustanovení § 5 odst. 1 písm. b), kde je uvedeno:

„Účelové financování výzkumu a vývoje se provádí: z rozpočtových kapitol jednotlivých ústředních orgánů státní správy České republiky v souladu se zásadami vlády pro oblast výzkumu a vývoje.“

když v článku I bod 2 písm. f) Pravidel pro poskytování účelových finančních prostředků ze státního rozpočtu na podporu projektů výzkumu a vývoje, schválených usnesením vlády ze dne 3. 1. 1996 č. 27, je uvedeno:

„Zadavatel je povinen: hodnotit a kontrolovat průběh řešení projektu a efektivnost využívání prostředků nejméně jedenkrát za rok; ...“

O d ů v o d n ě n í:

MPO v roce 1998 podporovalo formou dotací a návratných finančních výpomocí celkem 286 projektů výzkumu a vývoje, z toho 202 přecházejících z minulých let. U 58 projektů přecházejících z minulých let nezabezpečilo u jejich nositelů do konce roku 1998 kontrolu průběhu řešení a efektivnosti využívání prostředků;

4. zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, v ustanovení § 9, kde je mj. uvedeno:

„Kontrolní činnost vykonávají pracovníci kontrolních orgánů ...“

O d ů v o d n ě n í:

MPO v roce 1998 vykonávalo u nositelů projektů výzkumu a vývoje státní kontrolu, zaměřenou na hospodaření s finančními prostředky poskytnutými ze státního rozpočtu kapitoly na realizaci těchto projektů. Tuto kontrolu mimo pracovníků MPO vykonávalo však i 20 externích fyzických osob na základě smluv o kontrolní činnosti a smlouvy o dílo;

5. vyhlášku MF ČR č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, v ustanovení § 30 odst. 2, kde je mj. uvedeno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby ... plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejehospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků.“

O d ů v o d n ě n í:

Kontrola hospodárnosti rozpočtových výdajů byla zaměřena především do oblasti externích konzultačních, poradenských a právních služeb, na které MPO ve svém rozpočtu vyčlenilo celkem 57,6 mil. Kč. Upravený rozpočet činil 32,7 mil. Kč a byl čerpán na 100 %. MPO nákupem některých těchto služeb neplnilo úkoly hrazené ze státního rozpočtu nejehospodárnějším způsobem, jak dokládají následující příklady:

Činnosti na úseku výzkumu a vývoje v rámci organizační struktury MPO byly v roce 1998 v působnosti odboru průmyslu a vývoje a odboru podpory podnikání. Zatímco odbor podpory podnikání vykonával kontrolu u nositelů projektů výzkumu a vývoje pouze svými pracovníky, odbor průmyslu a vývoje pouze externími, za úplatu celkem 487 tis. Kč.

Odbor výkonu zakladatelských funkcí měl podle organizačního řádu MPO v rámci své působnosti mj. dohlížet na průběh likvidačního procesu likvidovaných státních podniků v odvětví průmyslu, stavebnictví a vnitřního obchodu a vést o nich evidenci (v roce 1998 se jednalo o cca 40 státních podniků). MPO však tyto činnosti v roce 1998 zajišťovalo externím způsobem na základě smluv o odborné pomoci se dvěma obchodními společnostmi za úplatu celkem 4 mil. Kč. Podle smluv prováděly u státních podniků v likvidaci tzv. dozorové akce a čtvrtletně poskytovaly MPO písemné zprávy o průběhu likvidace a informační listy státních podniků, obsahující jejich název, adresu a telefon, jméno, adresu a telefon likvidátora, datum zahájení a ukončení likvidace a specifikaci výnosových a nákladových položek. Nejednalo se přitom o nezbytně nutnou externí pomoc, neboť takovéto informace poskytují MPO i likvidátoři. Podle smlouvy jsou povinni mj. ke dni zahájení likvidace předložit na MPO zahajovací rozvalu spolu s plánem a rozpočtem likvidace, čtvrtletně předkládat zprávy o průběhu likvidace a před jejím ukončením předat mimořádnou účet-

ni závěrku spolu s konečnou zprávou o průběhu likvidace, případně další informace dle požadavku zakladatele.

Legislativní a právní odbor měl podle Organizačního řádu MPO v rámci své působnosti zabezpečovat právní službu pro rozkladové komise MPO zřízené v jednotlivých útvarech pro rozhodování ve správním řízení. Pro rozkladovou komisi v úseku energetiky zajišťovalo MPO tuto službu v roce 1998 externě (na základě rámcové smlouvy o poskytování právní pomoci a smlouvy o dílo), za což uhradilo celkem 110 200 Kč.

V náplni práce legislativního a právního odboru podle Organizačního řádu rovněž bylo poskytovat základní právní službu pro ostatní odborné útvary, avšak s mnoha výjimkami, týkajícími se právních případů vyžadujících znalost úzce specializované problematiky, zastupování MPO u soudu, právních služeb v oblasti majetkoprávní, pracovního práva a sociálního zabezpečení a právních záležitostí souvisejících s privatizací. Tento odbor neposkytoval ani základní právní službu pro odbor hospodářské správy, který přitom nebyl v letech 1996 - 1998 obsazen právníkem. Základní právní službu vykonával advokát na základě rámcové smlouvy o poskytování právní pomoci z roku 1994, za odměnu sjednanou ve smlouvě podle advokátního tarifu jako „mimosmluvní“, tj. odvozenou z výše peněžitého plnění nebo ceny věci, příp. práva. V roce 1998 tuto právní pomoc poskytl ve formě porad, konzultací, posuzování a sepisování listin u veřejných zakázek a vypracování kupních, mandátních, nájemních smluv a smluv o dílo. Jednalo se o nákladnou externí službu, za kterou MPO uhradilo celkem 1,3 mil. Kč. Např. za vypracování návrhu a konečného znění smlouvy o dílo (oprava a restaurování pláště budovy MPO za 76 mil Kč) a jejich projednání s protistranou (fakturováno celkem pět právních úkonů) uhradilo 234 tis. Kč.

Přitom ne ve všech případech byla právní pomoc nezbytně nutná. MPO jmenovalo advokáta do funkce tajemníka v meziresortní výběrové komisi pro veřejnou zakázku na opravu a restaurování pláště budovy MPO, kde podle jejího statutu a jednacího řádu neměl hlasovací právo a jeho úkolem bylo pořizovat zápisy z jednání a zajišťovat i další administrativní záležitosti spojené s fungováním komise. Za účast advokáta na šesti jednáních komise a pořízení zápisů uhradilo MPO celkem 112 548 Kč. Pro srovnání, členům této meziresortní komise příslušela za práci v komisi každému smluvní odměna 40 000 Kč. Činnosti zadavatele u této veřejné zakázky neprovádělo MPO, ale jejich výkonem pověřilo obchodní společnost za odměnu 39 600 Kč. Jednou z jejich smluvních povinností bylo vypracování inzerátu do Obchodního věstníku. Návrh textu inzerátu předložila k posouzení na jednání meziresortní komise a ta jej hlasováním odsouhlasila. Přesto MPO uhradilo 32 875 Kč tajemníkovi komise (advokátovi) za posouzení věcné a právní správnosti tohoto inzerátu. Obdobně MPO u veřejné zakázky na zpracování projektové dokumentace rozvodů elektrické energie pověřilo výkonem zadavatelských činností obchodní společnost za odměnu 40 000 Kč. Její povinností bylo mj. připravit a zajistit řádné vyhlášení podmínek

výběrového řízení formou písemné výzvy. Obchodní společnost v opakovaném výběrovém řízení zpracovala 2 obsahově téměř stejné výzvy. Přesto MPO uhradilo 25 325 Kč advokátovi za posouzení věcné a právní správnosti těchto obou výzev;

6. zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, v ustanovení § 3 odst. 3, kde je mj. uvedeno:

„Smlouva musí mít písemnou formu a musí obsahovat ... výši a splatnost nájemného a způsob jeho platby ...“

O d ů v o d n ě n í:

MPO dne 16. 5. 1994 uzavřelo jako pronajímatel se SpS smlouvu o nájmu nebytových prostor a věcí, ve které nesjednalo výši nájemného.

B. ČAPO, ČNI, SpS a ČOI porušily:

1. zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví,

- ČAPO a SpS v ustanovení § 7 odst. 1, kde je uvedeno:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

O d ů v o d n ě n í:

ČAPO v roce 1998 uzavřela s obchodní společností na dobu neurčitou rámcovou smlouvu o dodávkách zahraničních novin a časopisů s tím, že dodávky v jednotlivých letech budou realizovány na základě roční objednávky ČAPO a hrazeny z jejího tzv. „čtenářského konta“, založeného u obchodní společnosti. V roce 1998 ČAPO na toto konto složila 320 000 Kč a obchodní společnost z něho v tomtéž roce čerpala 34 341 Kč. O zbývající částce 285 659 Kč na kontu účtovala ČAPO nesprávně na nákladovém účtu 501 - Spotřeba materiálu, namísto na účtu 381 - Náklady příštích období, čímž zkreslila hospodářský výsledek.

SpS v roce 1995 uzavřela s fyzickou osobou smlouvu o poskytování služeb v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany v rozsahu 100 hodin za měsíc za cenu 120 Kč/hod., tj. 12 000 Kč/měsíc. Za poskytnuté služby v letech 1995 - 1997 uhradila SpS celkem 396 000 Kč. Částku uhradila a zaúčtovala na základě faktur nedokládajících skutečný počet odpracovaných hodin;

- ČAPO v ustanovení § 19 odst. 1, kde je mj. uvedeno:

„...; účetní jednotky, které jsou právními osobami, sestavují rozvahu také ke dni svého vzniku ...“

O d ů v o d n ě n í:

ČAPO ke dni svého vzniku 1. 5. 1997 nesestavila zahajovací rozvahu;

- ČAPO, ČNI a ČOI v ustanovení § 4 odst. 2, kde je mj. uvedeno:

„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtové osnovy a postupy účtování ..., které stanoví federální ministerstvo financí a vyhláší je oznámením o jejich vydání ve Sbírce zákonů.“,

když v příloze č. 2 k opatření federálního ministerstva financí, kterým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro rozpočtové a příspěvkové organizace a obce, č. j. V/20 530/1992, registrovaného ve Sbírce zákonů částka 119 ročník 1992, ve znění pozdějších změn a doplňků platných pro kontrolované období, je stanoveno:

v úvodních ustanoveních čl. VI mj. *„V účetnictví a v účetní závěrce účetní jednotky je zakázáno kompenzovat ... náklady a výnosy ...“,*

v účtové třídě 0 (Investiční majetek)

čl. I odst. 3 mj. *„Nehmotným investičním majetkem jsou složky majetku uvedené v čl. VIII., jejichž ocenění je vyšší než 40 000 Kč v jednotlivém případě a doba použitelnosti delší než rok.“,*

čl. II odst. 4 mj. *„Nehmotný a hmotný investiční majetek se pořizuje z investičních prostředků.“*

čl. I odst. 5 písm. b) mj. *„Hmotným investičním majetkem se rozumí ...*

b) samostatné movité věci ..., jejichž ocenění je vyšší než 20 000 Kč a doba použitelnosti delší než jeden rok ...“,

čl. III odst. 1 *„Investiční majetek se v souladu se zákonem oceňuje pořizovací cenou, reprodukční pořizovací cenou, cenou pořízení a vlastními náklady.“,*

čl. III odst. 2 *„Pořizovací cena obsahuje cenu pořízení investičního majetku včetně nákladů uvedených v článku VI a VII.“,*

čl. III odst. 4 *„Vlastními náklady jsou veškeré náklady bezprostředně související s vytvořením nehmotného a hmotného investičního majetku vlastní činností.“,*

čl. III odst. 5 mj. *„Ocenění hmotného investičního majetku se zvýší o výdaje na dokončené technické zhodnocení ... Pokud technické zhodnocení nepřevyšší částku 20 000 Kč hradí tento výdaj rozpočtová nebo příspěvková organizace vždy jako neinvestiční výdaj. Tento výdaj zaučtuje ... - příspěvková organizace na vrub účtu 549 - Jiné ostatní náklady.“,*

čl. V odst. 8 mj. *„Pořízení nehmotných investic a pořízení hmotných investic, které je trvale zastaveno a vlastníkem v něm nebude pokračováno ..., se odepíší - u rozpočtové organizace na vrub účtu 400 - Náklady rozpočtových organizací, resp. na vrub účtu 410 - Materiální náklady ...“,*

čl. XI odst. 2 mj. *„Analytická evidence podle jednotlivých složek nehmotného a hmotného investičního majetku slouží k jeho identifikaci, zejména obsahuje ... roční sazby účetních a daňových odpisů ...“*

O d ů v o d n ě n í:

ČNI nefakturoval a nezaúčtoval prodej počítačů a tiskárny obchodní společnosti za dohodnutou cenu 23 000 Kč a o tuto částku snížil náklady na pořízení nových počítačů od téže společnosti /k čl. VI/. Na základě smlouvy ze dne 2. 6. 1995 a jejího dodatku ze dne 17. 11. 1997 pořídil ke dni 19. 12. 1997 od obchodní společnosti nehmotný investiční majetek /software/ v ceně 212 000 Kč. Pořízení uhradil z neinvestičních prostředků /k čl. I odst. 3 a čl. II odst. 4/. V roce 1998 technicky zhodnotil 7 počítačů rozšířením jejich operační paměti z 32 na 64 MB v ceně pořízení 2 610,80 Kč za 1 ks paměti, tj. celkem 18 276 Kč. Výdaj hradil z investičních prostředků a zaúčtoval na účet 042 - Pořízení hmotných investic /k čl. III odst. 5/.

ČAPO v analytické evidenci investičního majetku neuváděla roční sazby účetních odpisů, ale měsíční /k čl. XI odst. 2/. V roce 1998 vedla na účtu drobného hmotného investičního majetku nesprávně i hmotný investiční majetek v ceně celkem 141 363 Kč /k čl. I odst. 5 písm. b)/.

ČOI na základě smlouvy o dílo ze dne 12. 8. 1997 pořídila nehmotný investiční majetek (projekt standardizace informačního systému) za cenu 119 700 Kč, který nepoužila. O projektu nesprávně účtovala jako o pořízení a užívání hmotného investičního majetku na účtech 042 - Pořízení hmotných investic a 013 - Software namísto na účtu 410 - Materiální náklady jako o zastavené investici /k čl. V odst. 8/;

- SpS v ustanovení § 28 odst. 1, kde je mj. uvedeno:

„Účetní jednotky s výjimkou rozpočtových organizací odpisují hmotný majetek kromě zásob a nehmotný majetek kromě pohledávek ...“

O d ů v o d n ě n í:

SpS v období od 1. 3. 1996 do 31. 12. 1998 neodpisovala po dobu 2 až 34 měsíců 6 osobních automobilů, pořízených dne 1. 3. 1996 za pořizovací cenu celkem 1 100 175,70 Kč;

2. zákon č. 199/1994 Sb., ve znění zákona č. 148/1996 Sb.,

- ČNI a ČOI v ustanovení § 3 odst. 3, kde je uvedeno:

„Uzavření smlouvy na veřejnou zakázku jiným způsobem než na základě obchodní veřejné soutěže podle odstavce 1 je přípustné pouze při splnění podmínek stanovených v části třetí tohoto zákona.“,

když v části třetí je uvedeno:

v ustanovení § 49 odst. 1 *„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy bez daně z přidané hodnoty přesáhne 2 500 000 Kč, jde-li o nemovitost s výjimkou nájmu nebo o soubor strojů nebo zařízení tvořících samostatný funkční celek, a 500 000 Kč v ostatních případech, může za-*

davatel uzavřít smlouvu na podkladě písemné výzvy učiněné nejméně pěti zájemcům.“,

v ustanovení § 49a odst. 1 „*U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy činí více než 100 000 Kč bez daně z přidané hodnoty, ale nepřesáhne limity uvedené v § 49 odst. 1, je zadavatel povinen vyžádat si před zadáním veřejné zakázky nabídky nejméně od tří zájemců.*“,

v ustanovení § 49a odst. 3 mj. „*Výzvu učiněnou podle odstavce 1 musí zadavatel doložit písemným záznamem.*“,

v ustanovení § 49 odst. 5 mj. „*Doklady a údaje předložené uchazečem zadavatel vyhodnotí podle § 2c ... Neprokáže-li uchazeč některý z kvalifikačních předpokladů, musí ho zadavatel z další účasti na veřejné zakázce vyloučit.*“,

když v ustanovení § 2c odst. 2 téhož zákona, ve znění zákona č. 93/1998 Sb., je uvedeno:

„Uchazeč, se kterým má být uzavřena smlouva, prokáže kvalifikační předpoklady takto:

- a) podle § 2b odst. 1 písm. b) výpisem z obchodního rejstříku, je-li do tohoto rejstříku zapsán, ne starším než 90 dnů,*
- b) podle § 2b odst. 1 písm. d) výpisem z evidence Rejstříku trestů ne starším než šest měsíců,*
- c) podle § 2b odst. 1 písm. f) potvrzením příslušného orgánu ne starším než šest měsíců.*“

O d ů v o d n ě n í:

ČNI v průběhu 1. pololetí 1998 vystavil obchodní společnosti sedm objednávek na dodávku hardwaru za cenu celkem 518 946 Kč bez DPH, kterou v roce 1998 uhradil. Před vystavením objednávek neučinil písemně výzvu nejméně pěti zájemcům. Dne 17. 6. 1998 uzavřel smlouvu o dílo na výstavbu kanalizační přípojky za cenu 217 350 Kč, kterou v roce 1998 uhradil. Před uzavřením smlouvy neučinil výzvu nejméně třem zájemcům.

ČOI na základě výzvy více zájemcům uzavřela dne 23. 10. 1998 smlouvu na dodávku hardwaru s vybraným uchazečem, který neprokázal kvalifikační předpoklady;

3. vyhlášku MF ČR č. 205/1991 Sb.

- ČAPO v ustanovení § 30 odst. 2, kde je mj. uvedeno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby ... plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejhospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků.“

O d ů v o d n ě n í:

ČAPO v roce 1998 použila ve 128 případech vozidel taxislužby na služební cesty svých zaměstnanců (vždy pro jednoho zaměstnance) po Praze za cenu celkem

26 940 Kč. Použití tohoto druhu přepravy při služebních cestách neměla upraveno interním předpisem. Při použití městské hromadné dopravy by byly náklady na cestovné o 23 000 Kč nižší;

4. zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění zákona č. 210/1993 Sb.,

- SpS v ustanovení § 45 odst. 1, kde je mj. uvedeno:

„Podniky nemohou uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku sloužícího k provozování jejich podnikatelské nebo jiné hospodářské činnosti ..., k němuž mají právo hospodaření ...“,

když v ustanovení § 45 odst. 2 téhož zákona je uvedeno:

„Výjimky z ustanovení první věty odstavce 1 může v odůvodněných případech povolit vláda.“

a v bodu I. usnesení vlády ČR ze dne 3. 5. 1991 č. 139, o postupu při provádění ustanovení § 45 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění usnesení vlády ČR ze dne 18. 3. 1992 č. 197, je mj. uvedeno:

„... a jiné státní organizace mohou mimo obvyklé hospodaření uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku, k němuž mají právo hospodaření, v těch případech, kdy se jedná o prodej ...

c) osobních a nákladních automobilů a autobusů starších 5 let s tím, že jejich prodej bude realizován minimálně za ceny stanovené znalcem ...“

O d ů v o d n ě n í:

SpS bez výjimky povolené vládou uzavřela 21. 12. 1994 a 2. 12. 1995 kupní smlouvy o prodeji dvou osobních automobilů TATRA 613, ačkoliv nebyly starší pěti let;

5. vyhlášku FMF č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem,

- SpS v ustanovení § 14 odst. 4, kde je mj. uvedeno:

„Při bezúplatném převodu vlastnictví národního majetku na občana nebo jinou organizaci ... je k platnosti smlouvy třeba schválení ... ministerstva financí.“

O d ů v o d n ě n í:

SpS bez schválení MF převedla darovací smlouvou ze dne 20. 4. 1995 bezúplatně osobní automobil TATRA 613 na Hospodářskou komoru. O souhlas požádala MF dodatečně až dne 20. 5. 1996;

- ČOI v ustanovení § 7 odst. 3, kde je mj. uvedeno:

„O přebytečnosti nebo neupotřebitelnosti ... majetku i o způsobu naložení s ním rozhoduje písemně vedoucí organizace ... K rozhodnutí o přebytečnosti nebo neupotřebitelnosti ... majetku musí být dodatečně připojen doklad o tom, jak bylo s majetkem naloženo.“

O d ů v o d n ě n í:

ČOI na základě rozhodnutí vedoucího organizace o neupotřebitelnosti majetku a způsobu naložení s ním fyzickou likvidací vyřadila v roce 1998 stroje, přístroje a zařízení. K rozhodnutí nepřipojila doklad o tom, jak bylo s majetkem naloženo.

III. Jiná zjištění

MPO ke dni 1. 4. 1994 zřídilo SpS s předmětem činnosti poskytovat služby výhradně pro MPO v oblasti autodopravy, údržbářských a opravárenských činností a nákupu materiálu. Do doby zřízení SpS tyto činnosti zajišťoval odbor hospodářské správy MPO a část z nich (autodopravu pro ministra a jeho náměstky a údržbu budov) zajišťuje dosud, a to i dodavatelským způsobem. SpS od svého zřízení neplánovala žádné výnosy, neměla zřizovatelem povolenou hospodářskou (vedlejší činnost) a stanoven jakýkoliv odvod. Veškeré náklady hradila z příspěvku na činnost poskytovaného zřizovatelem. Zřízení této organizace jako příspěvkové nebylo proto účelné a nemá žádný ekonomický přínos pro státní rozpočet.

MPO bez právního důvodu uložilo SpS dopisem ze dne 22. 9. 1998 převést bezúplatně na MPO osobní automobil TATRA 700, který SpS zakoupila dne 26. 8. 1998 od České televize za cenu 1 316 tis. Kč. K bezúplatnému převodu tohoto vozidla na MPO došlo smlouvou ze dne

23. 9. 1998, aniž bylo rozhodnuto o tom, že se jedná o přebytečný či neupotřebitelný majetek.

IV. Vyhodnocení

Kontrolou byla zjištěna některá porušení obecně závazných právních předpisů v rozpočtovém hospodaření i v hospodaření s majetkem státu.

- MPO si při rozpisu výdajů státního rozpočtu kapitoly na rok 1998 podle rozpočtové skladby ponechalo nerozepsaných 23 mil. Kč v rezervě. Na MF pak předložilo ve finančních výkazech nesprávné údaje, které tuto skrytou rezervu neobsahovaly, a rovněž i nesprávné údaje o provedených rozpočtových opatřeních.
- MPO při nákupu některých externích právních, konzultačních a poradenských služeb nepreferovalo hledisko maximální hospodárnosti rozpočtových výdajů. V roce 1998 zajišťovalo činnosti obsažené v pracovní náplni svých útvarů externě, a to za úplatu 4,5 mil. Kč. K nevhodným výdajům vedla i nízká úroveň organizace právních služeb ministerstva.
- MPO v rozporu se zákonem o státní kontrole zabezpečovalo kontrolní činnost u nositelů projektů výzkumu a vývoje externími pracovníky.
- Kontrolované osoby nedodržovaly zejména zákon o účetnictví a zákon o zadávání veřejných zakázek. Nedostatky zjištěné v roce 1998 u veřejných zakázek se týkaly finančních prostředků v celkové výši 69 mil. Kč.